

קוראים יקרים:

תודה רבה לכל האנשים שראו זכות לעצמם לתרום להפצת העלון. הקב"ה יברך את כל התורמים בכל מילי דמיטב. נשמח לתורמים נוספים על מנת להגדיל את תפוצת העלון.

איש על דגלו - אהבת ישראל

"חבור עצבים אפרים הנח לו" (הושע ד). שימו לב, מדובר כאן על עבודה זרה שהיא אחת משלושת העבירות החמורות בתורה, ואף על פי כן אומר הקב"ה אם יש שלום ביניהם, אני לא רוצה לנגוע בהם המציאות שבה אנו חיים היום כל כך מבלבלת. מצד אחד, כמה שפע הקב"ה נותן לנו! אנו זוכים לחיות בארץ ישראל, במדינה עם עושר גשמי, כמה יפים הפירות, הקב"ה נותן מכה אחר מכה לשונאים שלנו, ופתאום חלק מהאויבים של העבר מחפשים לעשות עמנו שלום, ובתוך כל זה בשקט ובתהליך איטי אך ברור, עם ישראל מתחזק בתורה ומצוות, יותר מכבדי תורה, יותר מחבבי תורה ויותר לומדי תורה קמים בעם ישראל. מצד שני, כמה מחלוקות פנימיות, אם זה בתוך הציבור של יראי ה' ואם מחוצה לו. מריבות בין מיגורים שונים, בין "חצרות" שונות, ועל מה? שוב, "בעבור נעליים". אם חפצי חיים אנו, הבה נשליך את כל המריבות ונתאחד תחת דגל אחד, "דגל ישראל". דגל ישראל זה לא רק כחול לבן, זה הדגל של "ישראל אשר בך אתפאר!" זה הדגל של לימוד תורה וקיום מצוות מתוך אהבת ישראל גדולה. הרי האחדות היא כל מהותנו: "מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ", וזה באמת תמוה, איך יתכן שהעם הזה שהוא העם הכי "אחד" שיש בעולם, מלא כביכול במריבות ומחלוקות? תשובה ואולי נחמה, נמצא בדברי מרן הרב קוק זצ"ל בספר אורות שכתב שגם בתוך הפירוים היותר גדולים, אפשר למצוא את האור. אותם מידות רעות שדבוקות בתוך קדושתו של עם ישראל מתפוררות. הפירוד נועד לפזר את המידות הרעות ולגרום להם להתנדף החוצה, אבל בנשמות פנימה יש אחדות גדולה סביב הדברים הטובים, הדברים הקדושים. אחי ורעי, כולנו קוראים להרגיש את הקשר בין כל יהודי ויהודי, להרגיש קרובים לדברים הטובים ולקדושה הפנימית של כל יהודי מישראל, ובזכות זה נזכה לראות בקיום דברי הנביא יחזקאל: "הנה אני לוקח את עץ יוסף... ונתתי אותם עליו את עץ יהודה ועשיתים לעץ אחד... הנה אני לוקח את בני ישראל... וקבצתי אותם מסיבי... ועשיתי אותם לגוי אחד בארץ... ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד יהיה לכולם... והיה משכני עליהם והייתי להם לאלהים והמה יהיו לי לעם". שבת שלום, ישי ואדעי:

בפרשיות וישב-מקץ-ויגש, אנו לומדים לקח על התוצאות החמורות של הקנאה והשנאה. אחי יוסף מגיעים למסקנה מזעזעת של "לכו ונהרגו!" דרשו על כך חז"ל את הפסוק: "אם יאמרו לכה אתנו נארבה לרם נצפנה לנקי חנם"-אלו אחיו של יוסף, שהיו מצפין ואומרים: אימתי יגיע הקץ ונהרגו? וכיוון שבא אצלם, התחילו אומרים זה לזה: הרי היא השעה, הרי היא העונה. ראובן זועק לאחיו: "אל תשפכו דם!" האחים מתרצים להשליך אותו ל"בור ריק אין בו מים, אבל נחשים ועקרבים יש בו". טוב, הם לא יהרגו אותו בידים, אבל בבור הזה המוות בטוח. יהודה מזכיר לאחים: "ידנו אל תהי בו כי אחינו בשרנו הוא". בתוך כל הניכור הזה, יש זכרון של האחוה, שבקבוצתו אחי יוסף מעלים אותו מהבור ומזכרים אותו לישמעאלים ומשם הוא מתגלגל לבית פוטיפר, לבית הסוהר, עד שהוא עולה לגדולה ומלוכה כמשנה למלך.

מה היתה התוצאה של אותה מכירה? ממשיך המדרש: "והיתה השכינה משחקת ואומרת: אוי להם מדמו של צדיק זה, לכך נאמר, "נצפנה לנקי חנם". בכל דור ודור עם ישראל נושא על גבו את הנזק של המכירה. אומר הנביא עמוס: "כֹּה אָמַר ה' עַל שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אֲרֻבֶּעָה לֹא אֲנִיבֵנוּ עַל מִכְרֵם בְּכֶסֶף צְדִיק וְאֲבִיוֹן בְּעִבּוֹר נְעָלִים". עוד אמרו חז"ל במדרש משלי: אמר ר' יהושע בן לוי: לא נמשכו עשרה ריוגי מלכות אלא בחטא מכירתו של יוסף. אמר ר' אבין: הוי אומר נפרעו עשרה מכל דור ודור ועדיין אותו החטא קיים". ההשלכות של חטא מכירת יוסף ממשיכות בכל דור ודור, אבל דומה, שהמחיר הכבד ביותר שאנו משלמים הוא ההמשך של קנאה ושנאה ותחרות, ועל מה? על כלום! ממש כדברי הנביא עמוס: "בעבור נעליים!" בשביל כבוד מדומה! בשביל תפקידים ושררה!

הקב"ה קורא לנו, בני היקרים, תהיו ביחד! איזה אבא לא מצטער כשבניו רבים? כך מובא במסכת דרך ארץ וזמא פרק ט': "וכן היה רבי אליעזר הקפר אומר: אהב את השלום ושנא את המחלוקת. גדול השלום, שאפילו בשעה שישיראל עובדים עבודה זרה, ויש שלום ביניהן, אומר הקדוש ברוך הוא אין רצוני לנגוע בהן. שנאמר:

"עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם"

זקני תימן באשקלון

מארי ישראל בן יחיא גראמה זכר צדיק וקדוש לברכה

ממנו תעודה להיות רב ושוחט. אחר כך הלך ונבחן אצל הראשון לציון הרב עוזיאל ואצל הרב הראשי הרב הרצוג שהסמיכו אותו "מחדש" לרבנות. כשהתחילו לפנות את פרדיה פיזרו אותם והוא הצטרף לחבורה שהלכה לאשקלון ושכר שם בית. קראו לו מהנהלת המחנה פרדיה ואמרו לו אתה הרב של המחנה, אתה לא יכול לעזוב מארי ישראל חזר לפרדיה ונשאר שם עד שפינו את כולם. כשנסגר המחנה שלחו אותו ממעם משרד הדתות להיות הרב של גאולי תימן (מול כפר הרוא"ה). הוא היה שם ארבע שנים והיה בקשרי תורה עם תלמידי חכמים מהאיזור כמו מארי סאלם קעשה מכפר יעבץ, הרב ראובן כהן הרב התימני של חדרה וכמו כן הרב ישראלי מכפר הרוא"ה. אחרי ארבע שנים בגאולי תימן חזר אשקלון. באשקלון לא היה לו מינוי רשמי. הוא עבד תקופה כמשגיח בבית מלון ואת רוב עתותיו הקדיש ללימוד התורה הקדושה.

תורה נקנית בחבורה - מעבר ללימודו האישי היה לומד בחבורה של "חברים מקשיבים". ביתו היה "בית ועד לחכמים". לא היה קביעות ללימוד זה. היו רגילים לבוא אליו במטעיות וללמוד עמו בלי לקבוע זמן. פעמים שהיו באים שניים- שלושה תלמידי חכמים, ופעמים היה זה לימוד רחב יותר בכינוסים של מצוה ושמחה. בתימן היו באים ללמוד עמו מנחם נפש, פינחס נפש ומארי פינחס ג'מיל סלומי. כמו כן היה קשור בצורה מיוחדת למארי מנחם עואד (מנוס) שהיה בא אליו ולומד יחד עמו פעמים רבות. באשקלון היו באים אליו גם מארי יחיא מוסא קאפח שהעריך אותו מאוד, מארי יוסף דהרי, מארי סעיד דהרי, מארי יוסף קרואני, מארי ג'מיל בן

מארי ישראל גראמה זצ"ל נולד בעיר קפלה בתימן בחודש טבת שנת התר"ס לאביו יחיא ולאמו פידה. מגיל צעיר אביו הועיד אותו להיות תלמיד חכם ושלה אותו ללמוד תורה.

מארי ישראל למד בשקידה והצלחה בלימודו. תקופה מסויימת למד בצוותא עם מארי סעיד אלג'מל בצנעא. הוא נבחן על ידי שלושה תלמידי חכמים בצנעא וקיבל הרשאה להיות מארי.

רבנות העיר קפלה - מארי ישראל התמנה להיות הרב של העיר קפלה והיה מקדש ומגרש שוחט ומוהל. כמו כל חכמי תימן הוא עבד לפרנסתו. הוא היה "חדר" (נפח) והיה מומחה גדול במלאכה זו. מלבד העיסוק בענייני ההלכה היה עוסק בהשכנת שלום בין איש לאשתו וכן היה מעורב בישוב סיכסוכים בין משפחות.

הוא היה הנציג של הקהילה לכל דבר ועניין וכשהגיע השליח להודיע על ההיתר לעלות לארץ הוא בא בלילה למארי ישראל. בבוקר מארי ישראל לקח אותו לבית הכנסת ופירסם את הבשורה. מגודל שמחתו הוא שחט כבש וחילק לכל בני הקהילה.

סדר יומי - היה קם מוקדם מאוד ללמוד תורה (3-2 לפנות בוקר) עד תפילת שחרית. באיזור 8-9 היה יוצא לעבודת הנפחות עד 12 בצהריים, חוזר הביתה, מתקלח, סועד צהרים ומיד שב ללימודו עד תפילת המנחה. אחרי תפילת ערבית היה ממשיך ללמוד בבית.

לימודו - היה רגיל ללמוד בהרמב"ם, עין יעקב, עץ חיים, שתילי זיתים, מקור חיים (על הלכות שחיטה) ראשית חכמה, זוהר ורבינו בחיי. הספר של רבינו בחיי היה חביב עליו מאוד והיה לומד בו תדיר. בתו ציונה הי"ו מספרת שהיתה מתעוררת לקול לימודו השכם בבוקר כדי להביא לו שתיה והיתה רואה את השולחן מלא ספרים.

העלייה לארץ - מארי ישראל עלה לארץ יחד עם בני קהילתו בעלייה הגדולה. מקפלה ועד תעזי הלכו ברגל, ואת הרכוש שמו על חמורים וגמלים. מארי ישראל היה אדם אמיד (היתה לו ירושה מאביו שהיה עשיר), ובדרך היו צריכים לשלם למכס. הרבה אנשים שלא היה להם לשלם לוו ממנו, וכך במשך הדרך נגמר לו כל הכסף. גם שני ספרי תורה שהביא עמו, לקחו לו בדרך. כשהגיעו לעדן שהו שם חודש ימים ואחר כך עלו במטוס לארץ ישראל ושלחו למעברה בעין שמר. בעין שמר שהו שמונה חודשים ופקידי הסוכנות שלא הכירוהו שלחו אותו לעבודה כמו כולם לחצוב הרים וליטע עצים. אחר כך העבירו אותם למעברה בפרדיה (כיום המושב אמירים בגליל העליון) ושם בא מישהו מאנשי הקהילה ואמר לפקיד: "מארי ישראל הוא המארי שלנו". הוא הלך להבחן אצל הרב שמחה קפלן רבה של העיר צפת וקיבל

דבר תורה לפרשת מקץ הרב שמעון יחיאל יצ"ו רב בית הכנסת "עמרת הפסגה" בירושלים תובב"א

"ויהי מקץ שנתיים ימים, ופרעה חולם". שנתיים אלו מחברות אותנו לסוף פרשת "וישב" עם חלומותיהם של שר המשקים ושר האופים.

במדרש תנחומא נאמר: ולא היה צריך יוסף לעשות שם {בבית הסוהר} אלא עשר שנים. ולמה הוסיפו לו שם שתי שנים? אמר הקב"ה: אתה השלכת במחוני ובמחת בער המשקים ואמרת לו שתי זכירות "כי אם זכרתי ... והזכרתי" תשתכח שתי שנים בבית הסוהר. לכך כתיב ויהי מקץ שנתיים ימים.

ואנו תמהים, מה לא היה בסדר בבקשתו של יוסף? וכי לא היה צריך יוסף לפעול ליציאתו מבית הסוהר? האם היה עליו לשבת באפס מעשה אחרי עשר שנים של המתנה לישועה?

ובאמת, דרכה של תורה היא לפעול ולא לשבת בטל ולחכות לנס משמים. כך אומר המדרש: "כי ה' אלקיך ברכך בכל מעשה ידיך" רבי יעקב אומר: יכול אפילו יושב ובטל {אדם מתברך}? תלמוד לומר "בכל מעשה ידיך" - אם עשה אדם הרי הוא מתברך, ואם לאו אינו מתברך.

ולא עוד, הרי אמר דוד בתהילים: "אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלקינו נזכיר", שהרי אין פירושו של דבר שדוד לא יצא למלחמות עם רכב ועם סוסים, כי הרבה מלחמות ניצח דוד את אויביו בעזרת הרכב והסוסים. אלא שאומות העולם יש להם רק רכב וסוסים, ודוד יצא למלחמה גם עם שם ה'. וכה הוא אומר במלחמתו הראשונה עם גלית הפלישתית, "אתה בא אלי בחרב ובחנית ובכידון, ואני בא אליך בשם ה' צבאות אלוקי מערכות ישראל".

אלא שיוסף הוא צדיק, ו"הקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה". יוסף הבין את טעותו בדבריו לשר המשקים. והוא מתקן אותם בדבריו אל פרעה. פרעה אומר לו: "חלום חלמתי ופותר אין אותו, ואני שמעתי עליך לאמר תשמע חלום לפתור אותו". יוסף יכול היה ברגע זה ליחס לעצמו תהילה וכבוד של פותר חלומות. אולם הוא אינו עושה זאת. הוא אומר לפרעה: "בלעדיי, אלוקים יענה את שלום פרעה". הכוח שלי בא מאת ה' בלבד.

לעומת זאת בדבריו לשר המשקים הוא לכאורה "שוכח" לשותף את ה' ונותן את כל היכולת לשחרורו מבית הסוהר ביד שר המשקים. ואומר לו "כי אם זכרתי... ועשית נא עמדי חסד, והזכרתי... והוצאתני מן הבית הזה". דיבור כזה לא מתאים לצדיק יסוד עולם כיוסף, והוא נדרש לעוד שנתיים בכלא המצרי כדי לתקן שגגה זו.

מה אנו למדים מזה? אמנם אנו נדרשים לפעול כדי להשיג את הדברים הדרושים לנו, אך לא לשכוח כי אם

קאפת, מארי חיים טיאני ועוד. היה גם חבר טוב של מארי חיים חסן. כמובן שהיה גם בקשרים טובים עם שאר התלמידי חכמים באשקלון כמו מארי סאלם אבהר ומארי ישראל גיאח.

מארי ישראל גראמה גם נמנה על החבורה של זקני תורה שהלכו ללמוד יחד עם הרב שרביט בימי שלישי באבן שמואל והיו שומעים שם שיעורים מתלמידי חכמים גדולים כמו הרב חיים דוד הלוי וצ"ל.

משפחתו- מארי ישראל גרמה היה נשוי לאחותו של מארי יחיאל נחום ונולדו להם שתי בנות: חמאמה (יונה) וצינייה (ציונה).

בית הכנסת מרום ציון- בתחילה לא היה בית כנסת והתפללו בגן ילדים. אחר כך עברו להתפלל בחדר שהקצה עבורם ישועה היזמי ז"ל. אחר כך נבנה בית הכנסת ומארי ישראל היה המארי של בית הכנסת. היה בעל תפילה, משתפך בתפילה. בתפילות ראש השנה ויום הכיפורים זה היה משהו מיוחד. היה בעל תוקע קבוע בראש השנה, והיה רגיל להתפלל תפילות מיוחדות כמו מוסף של ראש השנה. היה רגיל לומר את הפיוטים המרכזיים כמו אחות קמנה, לך אלי. עת שערי רחמים. ילדי בית הכנסת היו באים ללמוד אצלו באופן קבוע פרשה ותרגום והיה מלמד אותם בחינם.

הנהגותיו ודמותו- מארי ישראל היה קורא תהילים הרבה. כמו כן היה נוהג לצום ביום פטירת אביו. תפילת שחרית של חול היה רגיל להתפלל בבית כי לא היה לו היכן להתפלל. באותה תקופה לא היה מניין של תימנים בשחרית של חול וכשניסה להתפלל אצל הספרדים לא הצליח כי היו ממהרים לעבודה והתפילה היתה במרוצה. לכן העדיף את התפילה ביחידות אותה התפלל במתינות ובמנוחת הנפש כפי שהיה רגיל בתימן.

היה נוהג לסיים את הווה על כל הפרשה מיום ראשון עד יום שישי. בעניין זה מספר נכדו הרב שמעון יחיאל שפעם מארי יחיאל מוסא בא לסבא ודיבר על זה שאין עין הרע וכיוצא בזה. סבא לא הסכים לכיוון הזה כלל. הוא היה מתייחס לכל הכיוון הזה בביטול.

מארי ישראל היה רגיל בארץ ללכת בלבוש רבני של חליפה ארוכה שחורה. היתה לו גם מגבעת אך בדרך כלל העדיף את הכובע של רבני תימן שהיה ללא שוליים. בשבתות וחגים היה לובש מעיל לבן מיוחד. מארי ישראל גראמה היה נחשב לחריף ובקי וכפי שאמר עליו אחד שהכיר אותו: "גאון". על ההשראה מדמותו המיוחדת מספר הרב שמעון: "אני רואה אותו ממש למול עיני שהוא היה יושב ולומד ויש לו דרך והרבה דברים שאני עושה אני רואה אותו לנגד עיני".

בחמש שנותיו האחרונות היה מסובל ביסורים. נפטר בי"א ניסן תשמ"ט, ונקבר בהר הזיתים בחלקת קבר שהוא כבר דאג לקנות בחייו.

תודה רבה לרב שמעון יחיאל נכדו של הרב ולציונה גראמה בתו של הרב שמהם שמעתי את רוב ככל הדברים.

הצלחנו, יד ה' הייתה עמנו בהצלחה, ואם לא השגנו את מבוקשנו, הרי זה סימן אלוקי שאין לנו צורך בו, וה' מלווה אותנו תמיד, "כי מלאכיו יצווה לך לשמרך בכל דרכיך".

שבת שלום!

ענייני הלכה ומנהג

צידוף מניין מרפסות- האם ניתן להצטרף לעשרה כאשר רואים זה את זה? תשובת מארי חיים כסאר זצ"ל

שאל השואל על קצת מבני אדם שיושבים בחצר בית הכנסת ואינם רוצים ליכנס לבית הכנסת להצטרף עמהם לעשרה באמרם הן מצטרפים בראייה לבד ואין צריכין ליכנס לבית הכנסת. מה הדין נותן?

תשובה: דע שרוב הפוסקים ז"ל סוברים דבעינן שיהו העשרה כולן במקום אחד ואינו מועיל ראייה לבד, ומכל מקום אף על פי שיש מי שמיקל בראייה לבד, מכל מקום העולם מחמירין בזה ואין הולכין אחר המיקל, בכדי לצאת אליבא דכולי עלמא, ואין מצרפין אותן עד שיהו כולן במקום אחד, ואסור לשנות.

שו"ת החיים והשלום אורח חיים סימן ל"א

מנהג רפואה בשיירי פתילות של חנוכה

"למחרת חנוכה נפוצים ילדים פעילים ברחובות, דופקים על דלתי בעלי בתים וצועקים "ד'באיל" - פתילות, והללו נותנים להם הפתילות עם שאריות השמן שנותר בחנוכיות. הילדים אוספים כפי יכלתם ומוסרים למורם, וזה עושה ממנו משחות לרפואה. מערבים בו עלי הדס של מצוה שחוק, ומחלקים לכל דורש לרפואה נגד פצעים פתוחים ממוגלים"

הליכות חימן למארי יוסף קאפח זצ"ל עמוד 39.

פרפראות לפרעה

עבד תמליך עלינו? - "ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלהים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך"

"רבנן אמרי: כיון שביקש פרעה להמליכו עמדו עליו כל גדולי מלכות ואמרו לו: עבד תמליך עלינו? אמר להן פרעה: בן חורין הוא, בן גדולים הוא. מה עשוי? עמדו וכתבו לו שבעים פיטקין בשבעים לשון והשליכו לפניו והיה נוטל כל פתק ופתק וקורא אותו, ולא עוד, אלא שהיה יודע לדבר בלשון אחרת שלא היו יכולין לשמוע, ואיזו זו לשון הקדש, וכן הוא אומר: עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים שפת לא ידעתי אשמע.

מיד נתביישו כל החכמים שלפרעה. אמר להם: אלו היה עבד, כל הלשונות האלו לא היה יודע. מיד התחילו כולן מקלסין אותו, ולא החרטומים בלבד אלא אף פרעה עצמו היה מקלסו דכתיב: ויאמר פרעה אחרי הודיע אלהים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך"

מדרש הגדול פרשת מקץ אות ט"ל

רמז על גאולתן של ישראל - "הבוקר אור והאנשים שולחו המה וחמוריהם"

יש רמז בפסוק זה על הגאולה האחרונה ועל המשיח, כשיבוא הבוקר, היינו בוקרן של ישראל שהוא סוד הגאולה, ישתלחו ישראל מהגלות המר הזה המה והמשיח דכתיב ובאו האובדים והנחחים וגו' והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלים, והמשיח הרוכב על חמור כמו שאמר הכתוב עני ורוכב על חמור בעל דעה וכשרון, זהו המה וחמוריהם בגימטריא זה המשיח, ה' יושיענו ויגאלנו למען שמו כן יהי רצון.

מתוך "נפש יהודה-לקוטי אורות" למארי שוכר מנחם אלחאצרי זצ"ל